

будут отвечать за развитие и координацию межрегиональных связей; проводить семинары по вопросам межрегионального сотрудничества.

Таким образом, предпринимательство, бизнес-структуры и общество в целом должны рассчитывать на содействие органов государственной власти в организации и осуществлении межрегионального сотрудничества.

Список использованных источников:

1. Матеха А.С. Методи підвищення ефективності міжрегіонального економічного співробітництва. [Електронний ресурс] / А.С. Матеха // Вісник Хмельницького національного університету. – 2014. – № 2, Т. 2. – Режим доступу: www.nbu.gov.ua.

2. Лагно В.Т. Розвиток міжрегіонального співробітництва України та країн ЄС [Електронний ресурс] / В.Т. Лагно. – Режим доступу: www.nbu.gov.ua

3. Kamiński A.Z. Stosunki polsko-ukraińskie: raport / A.Z. Kamiński, J. Kozakiewicz. – Warszawa: CSMISP, 1997. – 58 s.

4. Договір між Україною і Республікою Польща про добросусідство, дружні відносини і співробітництво // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №43. – С. 613.

5. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Молодцов О.В.

професор кафедри публічного управління та адміністрування Івано-Франківського національного технічного університету нафти та газу, д.н. держ. упр., доцент

**ДО ПИТАННЯ ПРО ЄВРОПЕЙСКУ
ІНСТИТУЦІОНАЛЬНУ ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНИ**

У тезах розкрито концептуальне розуміння проблеми формування європейської інституціональної ідентичності

України з погляду понять інституціональної матриці, інституціональної культури та інфраструктури культурно-інституціональної ідентичності держави.

Ключові слова: європейська інституціональна ідентичність, інституціональна матриця, інституціональна культура, інфраструктура культурно-інституціональної ідентичності держави.

In theses revealed a conceptual understanding of the formation of European institutional identity of Ukraine in terms of institutional matrix concepts, institutional culture and institutional infrastructure of cultural identity of the state.

Keywords: European institutional identity, institutional matrix, institutional culture, institutional infrastructure of cultural identity of the state.

Європейська ідентичність може розглядатись у різних контекстах. Підходи та визначення цього поняття залежать від конкретних дослідницьких завдань, що, продемонстровано у деяких наукових працях [1]. Ми плануємо розкрити концептуальне розуміння європейської інституціональної ідентичності України. Під останнім поняттям ми будемо розуміти ступінь подібності українських інституціональних (публічно-управлінських та суспільних практик) відповідним європейським практикам, які визнані такими, що здійснюються на високому рівні інституціональної культури. Відсутність подібних практик такого рівня інституціональної культури в Україні засвідчують про несформованість інституціональної ідентичності європейського типу. Розуміння цієї проблеми у поняттях інституціональної парадигми, на наш погляд, створює системну основу для проведення в Україні більш ефективних інституціональних реформ.

Розглядаючи феномен європейської інституціональної ідентичності України, ми маємо пам'ятати, що подібність інституціональних практик може виникнути за умови подібності соціальної структури, культурних та інституціональних традицій та практик, які завжди мають певний динамічний історичний контекст. Вже на цьому рівні аналізу можна дійти висновку щодо великого розриву в

ідентичності Європи та України, усунення якого потребуватиме довготривалого історичного періоду. Тому, можливо, слід було б віддати перевагу терміну «ідентифікація», враховуючи статичність терміну «ідентичність».

Ідентифікація, результатом якої має бути ідентичність, охоплює динамічні, процесуальні аспекти її формування. Вони потребують синтезу різних ідентифікацій, з якими стикається людина – від ідентифікації з окремими людьми, з малими і великими соціальними спільнотами, до інтеграції в інституціональну систему ідентичності, сформовану в межах певної території (країни, сукупності країн, інституціональні практики яких є або поступово стають подібними). Слід пам'ятати, що вся система в цілому, а не окремі інститути, підтримує інституціональні практики та їх подібність.

Якщо такий системний зв'язок відсутній, то замість інституціональних практик європейського типу, ми отримуємо їх симулякри. Наприклад, замість ринку формується квазіриннок (базар), замість економічної конкуренції – монополія та економічна корупція, замість політичної конкуренції – безідейність (безідеологічність) і політична корупція, замість публічно-приватного партнерства – патрон-клієнтелізм й так далі. Симулякри можуть виникати на шляху пошуку європейської ідентичності за різними напрямками інституціонального проектування. Для характеристики цієї ситуації цілком адекватним, на наш погляд, є поняття інституціонального хаосу. У той же час будь-який прогрес можливий лише як розвиток порядку, а не хаосу (О.Конт). Спочатку порядок – потім прогрес. Тобто, формуванню європейської інституціональної ідентичності має передувати інституціональний порядок.

Шлях до цього лежить через осмислення сучасного суспільства як складної системи, якій властиві не тільки загальні ринкові закони та раціональні мотиви, але й закономірності психологічних, ментальних, генетичних, інерційних та інших процесів. Інституціональну сутність цих процесів можна відобразити, користуючись поняттям інституціональної матриці, сутність якої детально розкрито у роботі С. Кирдиної [2]. Можна виділити три конотації цього поняття. Перша конотація полягає у представленні

інституціональної матриці як культурно-інституціонального генотипу (чи надцивілізаційного коду), друга – як архетипу суспільно-історичного розвитку, третя – як моделі базових інститутів.

Перша конотація, що представляє інституціональну матрицю як культурно-інституціональний генотип суспільства, вказує на фундаментальну роль культури та цивілізації у функціонуванні того чи іншого соціуму. Культура зберігає і передає особливості певного соціуму, а також забезпечує в межах і разом з цивілізацією його етноісторичну цілісність. Інституціональна культура як спосіб діяльності (чи технологія), визначає особливості соціуму в освоєнні навколишнього (матеріально-технологічного) середовища та його можливостей адаптації до змін на даному етапі цивілізаційного розвитку в даних умовах. При встановленні зв'язку між поняттям інституціональної матриці з інституціональною культурою, ми обов'язково маємо відрізнити її від загальної культури як світосприйняття.

Й, у цьому випадку, ми небезпідставно можемо говорити про інституціонально-культурний генотип суспільства, який історично не змінюється, як, в принципі, не змінюється його цивілізаційний код. Але між цивілізацією як культурним кодом та культурно-інституціональним кодом є суттєва різниця. Так, наприклад, Україна є європейською державою за ознаками культурної та цивілізаційної спорідненості, зокрема в частині християнського світосприйняття. Але за критерієм культурно-інституціонального фактору, який, визначається матеріально-технологічним середовищем, вона відноситься до іншого соціального простору з іншими базовими інститутами та інституціональною траєкторією розвитку.

Без розуміння інституціонально-матричного компонента неможливо зрозуміти особливості механізмів відбору інститутів в Україні та їх функціонування, причини успішності чи неуспішності їх місії. Так само безперспективним може виявитись проектування інституціонального розвитку з погляду формування європейської ідентичності. Так, наприклад, в якості інструменту європеїзації для сфери публічного управління пропагується інституціональна практика «доброго місцевого та регіонального врядуван-

ня», яку тим не менш не вдається реалізувати в Україні вже більше десятка років, не зважаючи на її офіційне визнання та декларації щодо готовності до її впровадження [3].

Інституціональна ідентичність України може бути сформована на основі встановлення логічного зв'язку по лінії: «суспільство – культура – соціальні інститути – інституціональні практики – соціальні страти – організації – малі групи – індивід». У цьому логічному ланцюгу, слід виділити, як значущі, такі основні елементи інфраструктури, у якій стає можливим формування європейської інституціональної ідентичності України: спільна історична пам'ять, цивілізований ринок, чесна конкуренція, рівноправне партнерство влади та бізнесу, корпоративне мислення, спільні стандарти демократії та «доброго врядування», спільний наднаціональний культурно-символічний простір, спільний інформаційно-комунікативний простір, гомогенність освіти, єдине (толерантне) сприйняття багатокультурності та національних ідентичностей. Подібна культурно-інституціональна інфраструктура не сформована в Україні. Немає переконливих успішних прикладів цього процесу. Потрібно спочатку сформувати інфраструктуру внутрішньодержавної, вже потім європейської ідентичності. Творення внутрішньодержавної ідентичності України знаходиться ще в ембріональній фазі. Свідченням цього є зокрема культурно-символічна, інформаційно-комунікаційна та ментальна диференційованість регіонів України, яка загрожує регіональному роз'єднанню України.

У цьому плані справедливо стверджувати, що існуючі в кожному суспільстві інститути мають забезпечувати згуртування суспільства в державу-націю. Аналіз цих питань, зрозуміло, потребує додаткового аналізу. Вищевикладене орієнтує нас на необхідність чіткого виділення проблеми культурно-інституціонального уподібнення європейських та українських практик. Мета такого уподібнення полягає не тільки у європейські орієнтованих законів, але й у піднятті соціокультурного рівня інституціоналізації політичних, економічних, правових та інших практик згідно з європейськими зразками. Після тривалого періоду трансформаційних перетворень в Україні стає зрозумілим, що

ігнорування інституціонально-матричного фактору веде до принципово неправильного розуміння функціонування всього інституціонального механізму, а в реальній практиці до створення інститутів-симулякрів в різних сферах суспільної діяльності.

Література

1. Пелагеша Н. Є. Українська національна ідентичність: шляхи європеїзації / Н. Є. Пелагеша // Стратегічні пріоритети. – 2008. – № 3 (8). Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/book/StrPryor/8/9.pdf>. – Назва з екрану.

2. Кирдина С. Г. Институциональные матрицы и развитие России: введение в X-Y-теорию. Издание 3-е, переработанное, расширенное и иллюстрированное. — СПб. : Нестор-История, 2014. – 468 с.

3. Утрехтська декларація про добре місцеве та регіональне врядування в неспокійний час: проблеми змін Рада Європи; Декларація, Міжнародний документ від 17.11.20-09. – Електронний ресурс : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_a16. – Назва з екрану.

Музиченко Г. В.

професор кафедри політичних наук і права Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського (м. Одеса), доктор політичних наук, професор

ВІДПОВІДНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ ЄВРОПЕЙСЬКИМ ВИМОГАМ

Розглядається відповідність стан державного фінансування регіонального розвитку в Україні в контексті вимог регіональної політики Європейського Союзу. Доведена за-